

Kontrollkäik Koluvere Hooldekodusse (AS Hoolekandeteenused)

(1) Õiguskantsleri nõunikud viisid 15.11.2011. a läbi etteteatamata kontrollkäigu Koluvere Hooldekodusse (edaspidi *hooldekodu*).

Hooldekodu on AS Hoolekandeteenused (edaspidi AS) haldusalas. AS ainuaktsionäriks on Sotsiaalministeerium. AS põhikiri on kinnitatud üldkoosoleku 28.06.2011. a otsusega.

Hooldekodu külastamise ajal osutas hooldekodu toetatud elamise teenust 24 isikule, töötamise toetamise teenust üheksale isikule, igapäevaelu toetamise teenust üheksale isikule, ööpäevaringset erihooldusteenust 136 isikule ja ööpäevaringset erihooldusteenust kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud 26 isikule.

Varasemalt on õiguskantsler hooldekodu kontrollinud 25.02.2009. a.¹

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärlikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kas hooldekodus on tagatud teenust saavate isikute põhiõigused ja –vabadused.

(3) Kontrollkäigu kestel külastasid õiguskantsleri nõunikud hooldekodu ruume, vestlesid hooldekodu juhataja asendajaga ja hooldekodu töötajatega, tutvusid teenusel viibivate isikute toimikutega ja küsitlesid kahte teenust saavat isikut.

(4) Õiguskantsleri seisukoht

(4.1) Tervishoiuteenuse dokumenteerimine

Ringkäigul ilmnes, et teenusel viibival isikul oli peahaav ja ta oli saanud tervishoiuteenust, kuid temale osutatud tervishoiuteenust ei olnud tervisekaardil dokumenteeritud.

Tulenevalt võlaõigusseaduse §-st 769 lasub tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimise ja dokumentide säilitamise kohustus tervishoiuteenuse osutajal. Seaduse § 770 lõikest 3 tulenevalt peab juhul, kui patsiendile tervishoiuteenuse osutamine on jäetud nõuetekohaselt dokumenteerimata, vastutuse aluseks olevate asjaolude puudumist tõendama tervishoiuteenuse osutaja või tervishoiutöötaja. Tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimist reguleerib ka tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 4² ja selle paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud sotsiaalministri 18.09.2008 määruse nr 56 „Tervishoiuteenuste osutamise dokumenteerimise ning nende dokumentide säilitamise tingimused ja kord“. Selle määruse §2 lõike 2 järgi tehakse kanne dokumenti tervishoiuteenuse osutamise päeval või sellele järgneva tööpäeva jooksul.

Seega lasub hooldekodus tervishoiuteenust osutaval isikul tervishoiuteenuse osutamise dokumenteerimise kohustus.

Tulenevalt eeltoodust soovitab õiguskantsler hooldekodu juhatajal tagada tervishoiuteenuse nõuetekohane dokumenteerimine.

¹ Kontrollkäigu kokkuvõtte kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.oiguskantsler.ee> (lühendatud otselink dokumendile: <http://goo.gl/V4W2B>).

(4.2) Eraldamise kasutamise registri pidamine

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid hooldekodu eraldamise kasutamise registrit ning isiku eraldusruumi paigutamise otsuseid ja juhtumikirjeldusi.

Kontrollimisel selgus, et 20.07.2011. a paigutas hooldekodu ühe teenust saava isiku eraldusruumi, kuid hooldekodu eraldamise kasutamise registris ei olnud see registreeritud.

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (edaspidi *CPT*) on märkinud, et iga hoolealuse füüsilise ohjeldamise juhtum, sh isiku isoleerimine, tuleb registreerida selleks ette nähtud eriregistris ja hoolealuse ravidokumentides. Sissekandes tuleb ära märkida meetmete kasutamise algus- ja lõpuaeg, juhtumi üksikasjad, põhjused meetmete rakendamiseks, vastava korralduse või nõusoleku andnud arsti nimi ja patsiendi või personali vigastused.² Vastavalt *CPT* standardite punktidele 52 on hoolealusel kõnealusesse registrisse õigus lisada selgitavaid märkusi ning hoolealuse nõudmisel tuleb talle anda koopia kogu sissekandest.³

Õiguskantsleri hinnangul on eraldamise kasutamise registril oluline roll väärkohtlemise ohu ennetamisel, sest registri eesmärk on tagada ülevaate saamine isikute eraldamisest ja seeläbi kõnealuse isiku põhiõigusi erakordselt riivava meetme kasutamise praktika läbipaistvust. Lisaks teenust saavate isikute õiguste kaitsmisele piirab eraldamise kasutamise registri mittenõuetekohane pidamine järelevalveasutuste võimalust tõhusalt kontrollida hooldekodus osutatavaid teenuseid ja kohaldatavaid piiranguid.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler hooldekodu juhatajal pidada nõuetekohaselt hooldekodu eraldamise kasutamise registrit, st registreerida eraldamise kasutamise registris iga teenust saava isiku eraldamise juhtum.**

(4.3) Eraldusruumi vastavus nõuetele

Kontrollimisel selgus, et hooldekodus asuva eraldusruumi sisustuseks on põrandal asuvad madratsid ja suur prügikast. Hooldekodu töötajate väitel kasutati viimast pesu hoidmiseks.

Nõuded erihoolekandeteenuste osutamise ruumidele, sealhulgas eraldusruumile, on sätestatud sotsiaalministri 30.06.2009. a määruses nr 58 „Tervisekaitsenõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“. Määruse § 7 lg 1 alusel peab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajal olema eraldusruum, mis on turvaline, ohutu, valgustatud, nõuetekohase temperatuuriga ja sobiva sisustusega, mis ei võimalda tekitada vigastusi.

Eeltoodust tulenevalt tuleb eraldusruum sisustada nii, et eraldatud isikud ei vigastaks ennast. Seega ei ole lubatav eraldusruumi paigutada kõrvalisi esemeid, nt prügikasti jms, mis võimaldavad eraldatud isikule tekitada vigastusi.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler hooldekodu juhatajal hooldekodus asuva eraldusruumi sisustamisel järgida sotsiaalministri 30.06.2009. a määruses nr 58 „Tervisekaitsenõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“ eraldusruumile toodud nõudeid.**

² Raport Eesti Valitsusele Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) Eesti külastuse kohta, mis toimus 23.-30.09.2003, p 103.

³ CPT standardid, kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.cpt.coe.int/lang/est/est-standards.pdf> .

(5) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitused Koluvere Hooldekodu juhatajale. Soovituste täitmise osas teostab õiguskantsler järelkontrolli kuue kuu möödudes soovituste tegemisest.